

Handläggare, direkttelefon
Björn Albinson, 054-13 52 98
E-post
bjorn.albinson@srv.se
Projektbeteckning

Förslag till allmänna råd om brandvarnare

Bakgrund

Allmänna råd om brandvarnare gavs först ut 2001 och reviderades 2004 när lagen (2003:778) om skydd mot olyckor trädde i kraft.

I förslaget har bland annat uppdateringar gjorts med hänvisningar till ny standard för brandvarnare. I samband med revideringen har texter inarbetats som ytterligare förklarar och gör de allmänna råden tydligare bland annat information om lämpligt antal brandvarnare beroende på bostadens yta. Avsnittet om tillsyn av brandskydd i byggnader bör förtydliga att tillsyn även kan göras i bostadsutrymmen.

Fakta och framtida utveckling

Antal hushåll som hade brandvarnare ökade åren 1996–2001 från ca 70 % till 75 %. Sedan Räddningsverkets allmänna råd gavs ut 2001 har antal hushåll som har brandvarnare ökat till 92 % år 2005. Bland dem som inte har brandvarnare finns förmodligen grupper som är svåra att nå med information eller krav.

Efter de kampanjer som startade under år 2001 ökade försäljningen av brandvarnare markant. Åren innan kampanjen såldes 5–700 000 och 2002 och 2003 såldes 1,3 miljoner respektive 1,1 miljoner. Under år 2004 såldes 540 000 brandvarnare.

Undersökningar visar att ensamstående utan barn är den grupp som har minst andel brandvarnare. De som bor i hyreshus har färre än villaboende och bland dem som har en lön under medellönen finns färre brandvarnare än hos andra grupper¹

---

¹ Bränder och brandskydd i hemmet. En jämförelse mellan 1996 och 2001. (PM 2004-05-14)

Brandvarnare²	2005	snitt 2000-2004
Fanns inte	53 %	58 %
Fanns och fungerade	26 %	15 %
Fanns, men fungerade ej	7 %	4 %
Fanns, funktionen oviss	6 %	4 %
Okänt	7 %	16 %

Dödsbränder

Innehavet av brandvarnare har ökat i bostäder. Detta gäller även för bostäder där personer omkommit vid brand. Men fortfarande saknas fungerande brandvarnare i minst 60 % av de bostadsbränder där personer omkommit. Vi har under åren fått allt bättre uppgifter från dödsbränder.

Ur räddningstjänsternas insatsstatistik 1997–2004

Följande uppgifter kommer från särskilda sammanställningar som gjorts med hjälp av de rapporter som kommunerna skriver efter varje räddningstjänstinsats. Statistiken samlas in av Räddningsverket.

Antal bränder i flerbostadshus

- Antalet bränder i flerbostadshus³ varierar mellan 2 300 och 1 700 (lägst år 2004).
- Brandvarnare saknades eller fungerade inte i 92–95 % av bränderna åren 1997–2000. År 2002 saknades brandvarnare i 82 %, år 2003 i 80 % och år 2004 saknades eller fungerade inte brandvarnare i 75 % av bränderna.
- Brandvarnare har fungerat vid 16, 20 och 25 % av bränderna som rapporterats åren 2002, 2003 respektive 2004.

Antal bränder i villor

- Antalet bränder i villor varierar mellan 3 100 och 2 400 (lägst år 2004).
- Brandvarnare saknades eller fungerade inte vid 88–90 % av bränderna åren 2002 och 2004.
- Brandvarnare har fungerat i ökande omfattning åren 1997–2004 med 8–12 %.

Förekomsten av fungerande brandvarnare har alltså ökat konstant vid bränder i både flerbostadshus och i villor. Ökningen tog fart efter 2001 då Räddningsverket gav ut de första allmänna råden om brandvarnare i bostäder.

---

² Rapporten Dödsbränder 2005

³ Trapphus, vind, källare, soprum/sopnedkast och loftgång ingår inte i sammanställningen

Insatsrapporternas uppgifter om brandvarnare har blivit bättre sedan 1997. För närvarande saknas endast uppgifter från ca 1 % av bränderna.

När branden har släckts tidigt

Andelen villabränder som släcks i *startföremålet* och där brandvarnare finns är konstant 55–60 %. Motsvarande andel där brandvarnare saknas är 65–70 %. Andelen bränder i flerbostadshus som släcks i *startföremålet* varierar, 67–73 % där brandvarnare saknas eller inte fungerar. Där den fungerar är motsvarande andel 71–79 %. Detta visar att bränder i bostäder oftare kan släckas i *startföremålet* när det finns brandvarnare.

Bränder i sovrum

5–7 % av alla utryckningar till flerbostadshus avser brand som startat i sovrum. Antalet utryckningar varierar under åren 1997–2004 med 150–210, med lägst antal noterat för år 2004.

3–4 % av alla utryckningar till villor avser brand som startat i sovrum. Antalet utryckningar under åren 1997–2004 är ganska konstant 95–120 per år.

Minsta antalet noterades för år 2004.

Vid sovrumsbränder i flerbostadshus fanns fungerande brandvarnare vid 27 % av bränderna år 2004. Andelen fungerande brandvarnare har ökat konstant från 1997 då de fanns och fungerande vid endast 5 % av bränderna.

Sammanfattning

Det saknas brandvarnare vid drygt 80 % av bränder i bostäder där räddningstjänsten larmats. Förmodligen inträffar många av dessa bränder hos samma grupper som återfinns bland dem som omkommer i bränder.

Konsekvensanalys av reglers effekter för små företags villkor

1. Problemet

Trots Räddningsverkets allmänna råd saknas brandvarnare i bostäder hos vissa grupper.

De gällande allmänna råden har felaktiga hänvisningar eftersom andra regler och standarder har införts.

Brandvarnare med batterier är tillräckligt brandskydd i de flesta fall.

Men om boende har svårt att själva klara att sköta en brandvarnare eller har försvagad hörsel kan behovet av en tidig varning åtgärdas med en nätansluten brandvarnare, eller en detektor som kopplas till andra larmsignaler, såsom höga ljud eller ljus.

2. Syftet med reglerna

Syftet är att betona vikten av att det i alla hushåll finns en tidig varning vid brand. Det är samma syfte som när reglerna infördes första gången år 2001.

3. Kända riskfaktorer

Riskfaktorerna är de samma som tidigare; bristande kunskap, bristande erfarenhet av bränder, snabb spridning av brand, förtäring av alkohol i kombination med rökning, sjukdom och i vissa fall bristande övervakning.

4. Finns alternativa lösningar istället för nya regler?

Eftersom de föreslagna allmänna råden är en ändring av de nuvarande har inga andra alternativ övervägts. Allmänna råd har fördelen, jämfört med andra alternativ, att de ger större tydlighet. Dessutom ger de samtidigt stöd

till den lokala tillsynen som görs enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, LSO.

En norsk studie, SINTEF⁴ visar att det behövs mer information om optimala lösningar – fler än en brandvarnare liksom seriekopplade eller nätanslutna alternativ. I studien föreslås mer information om brandutveckling och brandsäkerhet. Återkommande information behövs om regler. Vidare visar studien att det bör vara högre prioritet på uppföljning och inspektion i bostäder. Brott mot bestämmelser, menar man, bör leda till märkbara konsekvenser.

5. Kostnader

De föreslagna allmänna råden innebär inga förändringar mot tidigare. I de tidigare allmänna råden har inte lämplig yta per brandvarnare (60m²) angetts. Uppgiften har dock framgått i informationsmaterial för brandvarnare. Det innebär därför i princip inga ökade kostnader om detta skrivs in i råden.

6. Konkurrensförhållanden till nackdel för småföretagare

Ingen ändring.

7. Kommer reglerna att i andra avseenden påverka småföretagen?

Nej.

8. Går det att kontrollera efterlevnaden av reglerna?

Efterlevnaden kan kontrolleras med nuvarande tillsyn enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, LSO.

9. Bör reglerna gälla endast viss tid?

Reglerna bör gälla tills vidare.

10. Tiden för reglernas ikraftträdande?

Skälighet och anpassning till förutsättningarna gäller såväl små som stora företag. När tillsynsmyndigheten ställer krav, med stöd av 2 kap. 2 § lagen om skydd mot olyckor, sker en bedömning om kravet är skäligt.

11. Finns det behov av särskilda informationsinsatser?

Utsatta grupper bör informeras och få kunskap om vikten av att ha brandvarnare. Informationen bör ske genom lokala insatser.

Informationsinsatser bör inriktas på behovet av att ha fungerande brandvarnare.

Räddningsverket kommer att uppdatera informationen om brandvarnare på verkets hemsida.

Det har kommit synpunkter från Hyresgästföreningen om att hyresvärdar ska ansvara för underhåll av brandvarnare. Men Räddningsverkets uppfattning är fortfarande att hyresgästen behöver göra kontrollerna och vid

---

⁴ SINTEF STF22 A00853 Evaluering av tiltak mot brann. Har rökvarslere, håndslokningsapparater og sprinkleranledd hatt effekt på brannsikkerheten i Norge?

behov byta batterier. Avtal om detta bör tas in i hyreskontrakt eller på annat sätt klarläggas.

12. Samråd

Samarbete sker med Brandvarnargruppen vars medlemmar står för 95 % av försäljningen av brandvarnare i Sverige. Numera dominerar försäljningen av optiska brandvarnare – ca 90 %. Nya typer av brandvarnare har tillkommit och Brandvarnargruppen har lovat att göra en sammanställning av vad de erbjuder på marknaden.

Konsumentverkets marknadsöversikt är inaktuell.

Upplysning till hörselskadade kan förbättras liksom om sammankopplade brandvarnare. Personer som av någon anledning har svårt att sköta byte av batterier bör rekommenderas att skaffa nätanslutna brandvarnare.

Samråd har skett underhand med Konsumentverket och SIS, Swedish Standards Institute.

Kontaktperson på Räddningsverket

Björn Albinson,
Enheten för bebyggelse och miljö
Avdelningen för olycksförebyggande verksamhet

Telefon: 054-13 52 98

E-post: bjorn.albinson@srv.se

Adress:
Räddningsverket
651 80 Karlstad